

Οργάνωση και λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης

της Κατερίνας Θανοπούλου

1. Σκοπός

Στόχος της οργανωμένης σχολικής βιβλιοθήκης είναι η υποβοήθηση του προγράμματος, η διεύρυνση των γνώσεων και η ψυχαγωγία του παιδιού. Με τη χρήση καθημερινά μιας οργανωμένης βιβλιοθήκης, ο μαθητής αποκτάει τη συνήθεια της έρευνας και της τεκμηρίωσης των θεμάτων από τα πρώτα κιόλας χρόνια της φοίτησής του στο σχολείο. Η συνήθεια αυτή τον βοη-

θάει σημαντικά στις κατοπινές σπουδές του.

1.1. Η σχολική βιβλιοθήκη είναι απαραίτητη σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης

2. Διοίκηση - Οργάνωση - Λειτουργία

2.1. Πόροι - Διοίκηση

Η σχολική βιβλιοθήκη χρηματο-

δοτείται και διοικείται από την εκπαιδευτική μονάδα που εξυπηρετεί.

Την εποπτεία έχει η επιτροπή βιβλιοθήκης, που αποτελείται από μέλη του διδακτικού προσωπικού και από βιβλιοθηκάρους ή εκπαιδευμένους στα θέματα της βιβλιοθηκονομίας δασκάλους.

Στα σχολεία που ανήκουν στην τοπική αυτοδιοίκηση συμμετέχει εκπρόσωπός της.

Σε πολλές χώρες, Δανίας, Βουλγαρία, Αγγλία κλπ., οι σχολικές βι-

βιβλιοθήκες είναι παραρτήματα των λαϊκών βιβλιοθηκών της περιοχής που έχουν και την ευθύνη της οργάνωσης και του εμπλουτισμού τους. Στις περιπτώσεις αυτές υπάρχει ειδική επιτροπή επιλογής έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού από μέλη του διδακτικού προσωπικού και από βιβλιοθηκάρους της λαϊκής βιβλιοθήκης.

2.2. Οργάνωση

Τεσσερα βασικά στοιχεία συντελούν στην καλή οργάνωση και λειτουργία μιας βιβλιοθήκης: ο χώρος, η συλλογή, το προσωπικό, η μεθοδολογία.

2.2.1. Χώρος

Ο χώρος ή οι χώροι της σχολικής βιβλιοθήκης εξαρτώνται από τη διάταξη του σχολικού κτιρίου.

Στο κεντρικότερο σημείο τοποθετείται η κεντρική βιβλιοθήκη. Οι αίθουσες διδασκαλίας και τα εργαστήρια έχουν μικρές συλλογές-παραρτήματα της κεντρικής. Στην κεντρική ή στα γραφεία του διδακτικού προσωπικού στεγάζεται η ειδική βιβλιοθήκη για τους δασκάλους.

Οι χώροι είναι εξοπλισμένοι με κατάλληλα έπιπλα, ράφια, τραπέζια, καρέκλες, καθώς και αναγνώστες μικροταινιών, επιδιασκόπιο, φωτοτυπικό μηχάνημα, προβολέα διαφανιών, πικ-απ, έπιπλο για χάρτες και άλλα.

Οι διεθνείς προδιαγραφές είναι 2.32 τμ ανά σπουδαστή συν 30 τμ για εργαστήρια και γραφεία.

Συνηθίζουμε να λέμε ότι οι διεθνείς προδιαγραφές είναι πλούσιες σε μεγέθη και ότι είναι ανέφικτες για τη χώρα μας. Η άποψη αυτή είναι κατά την γνώμη μου λανθασμένη. Αντίθετα από ό,τι λέγεται, θα πρέπει να τις ακολουθούμε γιατί βοηθάνε στην μεγαλύτερη προσέλευση αναγνωστών, πράγμα που πρέπει να επιδιώκουμε στην Ελλάδα.

Χώροι καλαισθητοί, άνετοι, φτιαγμένοι με φαντασία, με εύκολη πρόσβαση, φωτεινοί καλούν τα παιδιά, αλλά και τους ενήλικες, να τους χρησιμοποιήσουν. Ο «ελληνικός τύπος» του παληού αναγνωστηρίου, χωρίς θέρμανση, χωρίς καλαισθησία μόνο τους λίγους τράβηξε ως σήμερα. Εμείς θέλουμε όλους να έρθουν στις βιβλιοθήκες.

2.2.2. Συλλογή

Ένα από τα πιο δύσκολα προβλήματα της οργάνωσης μιας σχολικής βιβλιοθήκης είναι η συγκρότηση της

συλλογής.

Παντού, σε όλο τον κόσμο, οι πόροι είναι ανεπαρκείς, γιατί οι βιβλιοθηκάριοι και οι εκπαιδευτικοί είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στη διάθεση των διαθέσιμων χρημάτων, φροντίζοντας να καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες του σχολείου.

Η βασική αναλογία βιβλίων-μαθητών ποικίλει από χώρα σε χώρα. Για την Ελλάδα πιστεύω πως μια βασική, εφικτή συλλογή μπορεί να αρχίζει με ένα βιβλίο κατά μαθητή. Έτσι ένα σχολείο με 2.000 μαθητές αρχίζει με δύο χιλιάδες βιβλία και προσθέτει κάθε χρόνο 200 βιβλία ώσπου να φτάσει στα επίπεδα των άλλων χωρών, που είναι από οκτώ ως δεκαπέντε και είκοσι βιβλία.

Το 10% των βιβλίων πρέπει να είναι πληροφοριακά βιβλία (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, άτλαντες, ευρετήρια κλπ.). Τα υπόλοιπα δανείζονται.

Η συλλογή μιας καλά οργανωμένης σχολικής βιβλιοθήκης σήμερα δεν αποτελείται πια μόνο από έντυπα. Τα νέα μέσα (Media) δίσκοι, ταινίες, διαφάνειες, ταινίες κασέτες, οθόνες υπολογιστών (τερματικοί) αποτελούν τα νέα μέσα μεταφορά της γνώσης και χρησιμοποιούνται πλέον καθημερινά για την εμπέδωσή της.

Ο όρος Médiathèque σιγά αλλά σταθερά αντικαθιστά τη λέξη βιβλιοθήκη γιατί κυριολεκτεί και καλύπτει έντυπα και νέα μέσα.

2.2.3. Προσωπικό

Η βιβλιοθήκη χρειάζεται εξειδικευμένο προσωπικό και τόσο σε αριθμό όσο είναι απαραίτητο για την καλή λειτουργία της.

Οι διεθνείς προδιαγραφές είναι 3.000 βιβλία 1 βιβλιοθηκάριος. Στην Ελλάδα, όπου το θέμα του προσωπικού έχει αφεθεί στην καλή προαίρεση και δεν είναι υποχρεωτικό να υπάρχει εκπαιδευμένος βιβλιοθηκάριος, δίνονται λύσεις ανορθόδοξες με αποτέλεσμα να μην έχουμε βιβλιοθήκες.

Από την αρχή του αιώνα μας σε πολλές χώρες οργανώνονται σεμινάρια για την εκπαίδευση και τη συνεχή μετεκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε θέματα βιβλιοθηκονομίας.

2.2.3. Μεθοδολογία - εργασίες - λειτουργίες

Η επιλογή, η καταλογογράφηση, η ταξινόμηση, ο εξοπλισμός και η

προστασία του βιβλίου (δέσιμο κλπ.) είναι βασικές εργασίες προκειμένου να ετοιμασθεί το έντυπο και άλλο υλικό για να μπει στη βιβλιοθήκη.

Όλες αυτές οι εργασίες γίνονται ακολουθώντας πιστά γραπτές και αποδεκτές από τη διοίκηση, προδιαγραφές. Η ύπαρξη προδιαγραφών εξασφαλίζει ενιαία πρακτική που εξυπηρετεί και στη σωστή ανεύρεση του υλικού αλλά στη συνεργασία με άλλες βιβλιοθήκες.

Η σχολική βιβλιοθήκη προσφέρει κύρια τις ακόλουθες υπηρεσίες: Πληροφόρηση - Δανεισμός.

Η πληροφόρηση συνίσταται στην υποβοήθηση των σπουδαστών στην εύρεση οποιασδήποτε πληροφορίας σχετικής με τις σπουδές τους, μέσα από τη συλλογή της βιβλιοθήκης, αλλά και μέσα από τις συλλογές άλλων βιβλιοθηκών. Με το δανεισμό δίνεται η ευκαιρία στους σπουδαστές να συνεχίσουν τη σπουδή και στο σπίτι.

Κάθε μαθητής μπορεί να δανειστεί από ένα (1) ως πέντε (5) βιβλία ή άλλο υλικό για ένα διάστημα 10-15 μέρες. Ο αριθμός και η διάρκεια του δανεισμού εξαρτώνται από τον αριθμό των βιβλίων που διαθέτει η βιβλιοθήκη.

Το σύστημα του δανεισμού πρέπει να μην είναι χρονοβόρο και να εξασφαλίζει τα ακόλουθα στοιχεία:

Ποιός έχει το βιβλίο;

Πόσα βιβλία έχει ο σπουδαστής;

Πότε πρέπει να τα επιστρέψει;

Το θέμα των σχολικών βιβλιοθηκών, όπως και το γενικότερο των βιβλιοθηκών στην Ελλάδα δεν μπορεί να εξαντληθεί μέσα στα λίγα λεπτά που διαθέτουμε. Μπορούμε όμως να πούμε ότι είναι θέμα πολιτικό και ότι είναι χρέος της πολιτείας και της εκάστοτε κυβέρνησης να διαθέτει τα αναγκαία ποσά, τη σωστή νομοθεσία, να ετοιμάζει ειδικευμένο προσωπικό και να δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την οργάνωση σύγχρονων βιβλιοθηκών και οργανωμένης πληροφόρησης.

Οι προσπάθειες των εκπαιδευτικών, των γονέων, των σπουδαστών και όλων των άλλων κοινωνικών ομάδων θα πέφτει στο κενό, αν δεν υπάρξει η σωστή υποδομή που θα τις δεχτεί και θα τις αξιοποιήσει. Όλοι μαζί λοιπόν συνεχώς πρέπει να πιέζουμε για να κατακτήσουμε ένα δικαίωμα που οι περισσότεροι λαοί το έχουν κατακτήσει και που τους δίνει το προβάδισμα στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη. ■